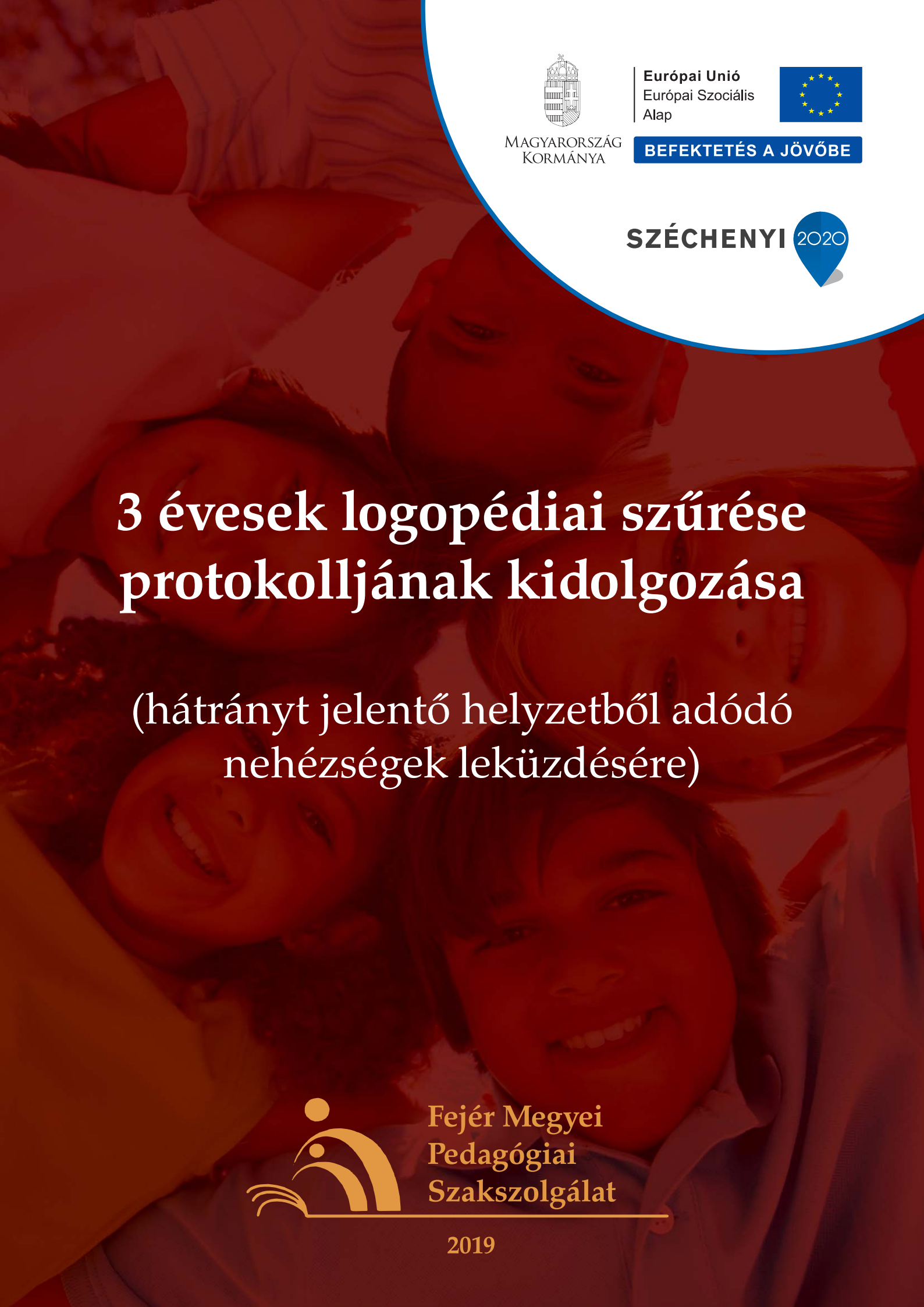

Magyarország Kormánya
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE
SZÉCHENYI 2020

3 évesek logopédiai szűrése protokolljának kidolgozása

(hátrányt jelentő helyzetből adódó nehézségek leküzdésére)

Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat

2019

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Magyarország Kormánya

Európai Unió
Európai Szociális Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

3 ÉVESEK LOGOPÉDIAI SZŰRÉSE PROTOKOLLJÁNAK KIDOLGOZÁSA

(HÁTRÁNYT JELENTŐ HELYZETBŐL ADÓDÓ NEHÉZSÉGEK LEKÜZDÉSÉRE)

Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat

2019

Készült az EFOP-3.1.6-16 azonosítószámú, „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése” elnevezésű pályázat „Szakmai innováció és fejlesztés a különleges bánásmódot igénylő gyermekekért” című projektje keretében.

Szakmai vezető:

Dr. Mile Anikó

Munkacsoport-vezető:

Kissné Korsós Ágnes

Szerzők:

Kissné Korsós Ágnes

Ligetvári Csilla

Nagy Zsuzsanna

Tóthné Négyesi Ágnes

Kárászné Szani Boglárka

Lektorálták: Várbíró Zita

A kiadvány ingyenes, kizárólag zárt körben, pedagógiai szakszolgálati céllal használható, kereskedelmi forgalomba nem hozható. A felhasználás a jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját nem szolgálhatja.

TARTALOM

1. Bevezetés 4
2. A nyelvi képességek fejlődésének késése 4
3. A nyelvi fejlettség szűrése 5
4. A logopédiai szűrést akadályozó tényezők 5
5. A hároméves gyermekek szűrése során jelentkező hátrányok csökkentésének lehetőségei 6
5.1. Együttműködés erősítése 6
5.2. Szülők tájékoztatása 6
5.3. Alternatív megoldások 7
6. Felhasznált irodalom 8
7. Mellékletek 9
Segédlet a KOFA-3 kérdőív kitöltéséhez *(1. számú melléklet)* 10
Tájékoztató óvodapedagógusok részére *(2. számú melléklet)* 11
Kérdőív a 3 évesek szűréséhez óvodapedagógusok részére 1. *(3. számú melléklet)* 12
Kérdőív a 3 évesek szűréséhez óvodapedagógusok részére 2. *(4. számú melléklet)* 13

1. Bevezetés

A szakmai szempontok, valamint a gyakorlati tapasztalat alapján is elmondható, hogy szükséges kiemelten kezelni a minél korábban történő beavatkozást a nyelvi területek fejlődésében jelentkező elmaradások esetében. Ezek az eltérések akár késés, akár elakadás formájában jelentkeznek, súlyos hátrányokhoz vezethetnek nem csak a képességek kibontakoztatása, de akár a személyiség egészének fejlődése terén is. Így nem csak rövidtávon (óvodai beilleszkedési, szocializációs nehézség), vagy középtávon (iskolai előmenetel), de hosszútávon (pályaválasztás, munkaerőpiaci esélyek) is kedvezőtlenül hat a társadalmi beilleszkedésre, rontva ezzel az életkilátásokat.
A pedagógiai szakszolgálat logopédusai jogszabályi kötelezettségüknek eleget téve elvégzik minden harmadik életévét betöltött gyermek beszéd- és nyelvi fejlettségének szűrését a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 25. § (3) alapján. Részletesebb szakmai iránymutatással a 2015-ben elkészült alapprotokoll szolgált, amely a TÁMOP-3.4.2.B-12-2012-0001 „Sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja (Szakszolgálatok fejlesztése)" kiemelt projekt keretében készült. Az általánosabb érvényű, átfogó szakszolgálati alapprotokoll modellként szolgált a szakterületi, vagyis a logopédiai ellátás szakszolgálati protokollja számára. Az eltérő környezeti, tárgyi és személyi feltételek szükségessé teszik, hogy intézményre szabjuk a szakmai tevékenységek eljárásainak rendszerét. A Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat specifikus, vagy helyi logopédiai protokolljának kidolgozására az EFOP-3.1.6-16 azonosítószámú, „A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése" elnevezésű pályázat „Szakmai innováció és fejlesztés a különleges bánásmódot igénylő gyermekekért" című projektje keretében került sor. A helyi logopédiai protokoll részletesen kitér a logopédiai ellátás teljes körére, így a szűrésre, a vizsgálatokra, valamint az erre alapozott terápiákra.
A logopédiai szűrés az ellátás alapja, ezért törekszünk arra, hogy bevonjuk a jogszabályban meghatározott gyermekek teljes körét az intézményünk illetékességi területén. A szakemberek napi szinten szembesülnek azzal, hogy a szűrések hatékonyságát jelentősen gátolja a különböző hátrányt jelentő helyzetekből adódó nehézség. Különösen igaz ez a 3 éves korban végzett szűrések esetében.
Az elkészített szakmai anyag a Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat logopédiai ellátás területére kifejlesztett protokolljához kapcsolódva segítséget kíván nyújtani az érintett szakembereknek.

Segédanyagunkban rövid elméleti áttekintést adunk a nyelvi képességek fejlődésének késéséről, a nyelvi fejlettség szűréséről, a szűrést akadályozó tényezőkről, majd bemutatjuk azokat a lehetőségeket, amelyek hozzájárulnak a 3 éves gyermekek szűrésének eredményesebb lebonyolításához.

2. A nyelvi képesség fejlődésének késése

„A mai, verbalitásra épülő társadalmi rendszerekben a nyelvi képesség az egyik legjelentősebb egyéni képesség a gyerekek fejlődése és a majdani felnőttek életminősége szempontjából. A nyelv egyrészt humánspecifikus tudásreprezentációs rendszer, másrészt az emberek közti kommunikáció elsődleges eszköze. Az egyén élete a társadalomban zajlik, melyben az egyéni sikeresség nagyban függ az információszerzés és az együttműködés képességeitől. Mindkettő nagyrészt a nyelvi kommunikációs kompetencia színvonalán, a nyelvelsajátítás folyamatának gördülékenységén múlik." (*Kas, Lőrik és Bertalan,* 2017. 41. o.)
A gyermekek többségénél zökkenőmentesen történik az anyanyelv elsajátítása. Azonban egy részüknél a beszéd elsajátításában késés tapasztalható, lassabb lehet a fejlődés üteme, eltérhet a minősége. Ezeknek a gyermekeknek egy része rövid időn belül behozza elmaradását, de néhányan később sem érik el az elvárható szintet. Ez utóbbi jelentős hátrányt jelent a társadalmi beilleszkedés terén, mivel nehezebben kommunikálnak, szereznek információt, képességeik alatt teljesítenek. Ez fontos a minél korábban

történő felismerés, megsegítés. (*Kas, Lőrik és Bertalan,* 2017. 41. o. ld. *Fehér, Kas és Pintye,* megj, alatt)
A nyelvi zavarok szűrését nagyban hátráltatja, hogy a szülők és gyakran még a tájékozatlanabb szakemberek is nem tulajdonítanak nagy jelentőséget a korai életkorban jelentkező kisebb-nagyobb eltéréseknek, illetve ezek az eltérések néhány esetben rejtve maradnak.

3. A nyelvi fejlettség szűrése

A korai szűrés jelentősége abban áll, hogy a nyelvi zavar szempontjából veszélyeztetett kisgyermekek időben azonosíthatóak, így a másodlagos hatások kialakulása nagyrészt megelőzhető.
A korai életkorban végzett szűrés első állomása a védőnői hálózat kettő éves korban az életkorhoz kapcsolódó státuszfelméréshez kötötten. A hároméves gyermekek esetében a pedagógiai szakszolgálatok logopédiai ellátás keretében végzik a receptív és expresszív nyelvi területekre irányuló szűrést.

A kisgyermekek nyelvi fejlettségének felmérése speciális eszközöket igényel, amellyel megfelelő módon mérhető a gyermekek lexikai, morfológiai-szintaktikai fejlettsége.
A szűréshez használt eszközzel kapcsolatban a gyakorlati szakemberek elvárása, hogy legyen gyorsan, rutinszerűen felvehető, költséghatékony, lehetőleg minél objektívabb, és használata legyen jogszerű. Ezeknek a szempontoknak a figyelembevételével fejlesztették ki a szülői kérdőíven alapuló módszereket, amely leggyakrabban anyai beszámolókra támaszkodik. A szisztematikus kérdésekkel végzett adatgyűjtés a gyermek expresszív nyelvhasználatára, kommunikációs szokásainak megismerésére irányul.
A Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat elfogadott protokollja alapján a három éves gyermekek logopédiai szűrésének eszköze a MacArthur-Bates Communicative Development Inventory-III. (Dale, Reznick, Thal & Marchman, 2001) magyar változata, a Kommunikatív Fejlődési Adattár-3 (KOFA-3) kérdőíves eljárás *(Kas, Lőrik és Bertalan,* 2017).

4. A logopédiai szűrést akadályozó tényezők

A KOFA-3 kérdőíves eljárás csak a szülők aktív közreműködése esetén vezet eredményre. Fejér megye néhány településén, illetve egyes települések bizonyos óvodáiban nagyobb gyakorisággal tapasztalható a szülők nem megfelelő együttműködése:

- a logopédusok által szervezett tájékoztatókon, szülőértekezleteken nem jelennek meg,
- a kiosztott kérdőíveket későn, vagy egyáltalán nem juttatják vissza,
- nem tudják értelmezni a kérdőív kérdéseit, így egyáltalán nem, vagy nem megfelelően tölti ki,
- nem rendelkeznek megfelelő információval gyermekük teljesítményével, illetve a korosztályban elvárhatóval kapcsolatban,
- alá-,vagy túlbecsülik gyermekük nyelvi fejlettségét.

A felsorolásból is látható, hogy a felmerült nehézségek több okra vezethetők vissza, így a megoldást is több oldalról kell megközelíteni.

A logopédiai tevékenységek során is jól érzékelhető, hogy egyes településeken halmozottan fordulnak elő a hátrányos helyzetből adódó nehézségek.
A hátrányos helyzet pedagógia aspektusból azokat a gazdasági, társadalmi és kulturális körülményeket jelöli, amelyek gyermekeknél a többséghez képest kedvezőtlen helyzetet eredményeznek. Ilyen körülmények közé tartozik a szülők alacsony iskolázottsága, alacsony jövedelem, a család instabilitása,

az eltartottak magas száma, a család nagysága, a mikrokörnyezet devianciája, család vagy ép család hiánya, kisebbségi etnikai helyzet. (*Fejes,* 2006)
Ilyen környezetben gyakoribb az elhanyagoló, akár veszélyeztető magatartás, valamint a depriválta helyzetéből adódó szülői kompetenciák hiánya.

A gyermekek fejlesztése szempontjából azonban a hátrányos helyzet fogalmát tágabb értelemben használjuk segédanyagunkban. Ide sorolunk minden olyan tényezőt, amely nehezíti, vagy éppen akadályozza az adott gyermek optimális fejlődését. Például a szülők túlterheltsége, a szülői felelősségvállalás hiánya, az anyagi javak előtérbehelyezése, a teljesítményorientált attitűd, a gyermek teljesítményének alul- vagy felülértékelése, a tökéletesség látszatának való megfelelési kényszer sem segíti a gyermek fejlődését, fejlesztését.

A logopédiai ellátás - ezen belül is különösen a szűrés- hatékonyságának, eredményességének feltétele a hátrányok sikeres leküzdése.

5. A három éves gyermekek szűrése során jelentkező hátrányok csökkentésének lehetőségei

5.1. Együttműködés erősítése

Óvodapedagógus: a gyermeket és családi környezetet leginkább ismerő pedagógus, aki napi szinten kapcsolatot tart a szülőkkel. Kiépített bizalomteli légkör esetén segítséget nyújthat a logopédus számára a tájékoztatás feltételeinek megteremtésében, adekvát módszerek és eszközök kiválasztásában.
Óvodai szociális segítő: tevékenységének célja a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával az óvodás gyermekek sikeres előmenetelének támogatása, egészségfejlesztése, veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetésében való közreműködés. A felmerülő életvezetési, szociális problémák megoldásához nyújt segítséget a gyermekeknek, pedagógusoknak, a nevelő-oktató munkát segítő és más szakembereknek, valamint szülőknek. Aktív résztvevője a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésének.
Családgondozó: A gyermekjóléti szolgáltatás a szociális munka módszereinek, eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi, lelki egészségének családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzését, a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, és a családból kiemelt gyermek visszahelyezését a családba.
A segítségnyújtás főbb formái között információ közvetítés, tanácsadás, ügyintézés, érdekvédelem, mentális gondozás, életviteli tanácsadás szerepel.
Védőnő: családgondozási munkája során nyomon követi és segíti a gyermek fejlődését, megismeri környezetét. Kiépített bizalomteli légkör esetén segítséget nyújthat a logopédus számára az tájékoztatás feltételeinek megteremtésében, adekvát módszerek és eszközök kiválasztásában.

5.2. Szülők tájékoztatása

A logopédus a specifikus protokollban meghatározottak alapján tájékoztatja a szülőket a három éves gyermekek szűrésének idejéről, módjáról, nyelvi elmaradás esetén a ráépülő vizsgálatokról. Szükség esetén segítséget nyújt a kérdőív irányított kérdéseinek értelmezésében.
A szülőkkel való együttműködés erősítése érdekében:

az információk könnyen elérhetők legyenek, minél több felületen és módon jelenjenek meg például faliújságon, írott tájékoztató anyag kézbeadásával,

törekedni kell az érthető, tömör, megfogalmazásra, átláthatóságra (írásos anyag esetében),

fontos annak ellenőrzése, hogy az átadott információkat a szülő megértette, szükség esetén további tisztázó kérdéseket fogalmazhasson meg,
célszerű figyelembe venni, hogy az adott intézményben hagyományosan milyen módon történik az információk átadása,
lehetőség szerint a személyes kapcsolaton alapuló tájékoztatás előtérbehelyezése (szülői értekezlet, fogadóóra, személyes konzultáció),
fel kell készíteni a partnereket (óvodapedagógusokat, szociális segítőket, családgondozókat, védőnőket), hogy szükség esetén segítséget tudjanak nyújtani a szülőknek,

5.3. Alternatív megoldások

Mivel a KOFA szűrőeljárás szülői kikérdezésen alapul, a logopédus legfontosabb feladata, hogy a szülőket támogassa a szűrés fontosságának megértésében, és a feladatok, kérdések értelmezésében. A tájékoztatás legyen könnyen értelmezhető, egyszerű mondatokból álljon, egyértelműen írja le, hogy a szűrés kötelező jellegű, és melyek a szülő további teendői. A törvényi háttérre való hivatkozás mellett tartalmazza az elérhetőségeket (telefonszám, e-mail cím), amelyeken kérdések esetén további információ kapható.

Abban az esetben, ha a tájékoztató nem vezetett eredményre, személyes konzultációra kerülhet sor, amelynek során röviden összefoglaljuk a KOFA-3 szűrőeljárás lényegét, és lehetőséget adun a szülők által feltett kérdések megválaszolására. Ezután a logopédus segítségével a szülők kitöltik a kérdőívet. Az instrukciók megfogalmazásához példákat gyűjtöttünk össze *(1. számú melléklet).*

Abban az esetben, ha a kérdőív kitöltése nem lehetséges, vagy a szülők által adott válaszok nem relevánsak, a gyermekek szűrése az óvodapedagógusok kikérdezése alapján, az erre a célra összeállított két kérdőív egyikére alapozottan végezhető el *(2. számú melléklet), (3. számú melléklet),), (4. számú melléklet)* .
Az óvodapedagógusi kérdőívek kitöltését abban az esetben célszerű kérni, ha csupán néhány gyermek esetében nem nyilatkoztak a szülők gyermekük beszédállapotáról. Azokban az intézményekben azonban, ahol tömegesen fordul elő ez a jelenség, más megoldást kell találni.
A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, mivel az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a családi nevelés kiegészítője, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Mindezek a gyakorlatban azt jelentik, hogy az óvodáknak valamennyi családdal kapcsolatban ugyanarra a partnerszintű együttműködésre kell törekednie, természetesen a családhoz igazított megoldási formákban.

A logopédusok felelőssége, feladata a hátrányos helyzet esetében jelentősen megnövekedik. A hatékony hátránykompenzáció érdekében fontos, hogy minél pontosabban meghatározzák a hátrány mibenlétét, okát, valamint szakmai elkötelezettségük és hivatástudatuk birtokában megtalálják a megfelelő megoldásokat.

6. Felhasznált irodalom

Torda Ágnes (2015.): *A logopédiai ellátás szakszolgálati protokollja,* Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest

Odor Andrea, Tóth Gyuláné és Csordás Ágnes (szerk.) (2004): *A védőnő preventív feladatai, kötelezettsége és felelőssége a megelőző ellátásban,* Országos Tisztifőorvosi Hivatal https://www.antsz.hu/data/cms26771/ (Utolsó letöltés: 2019.12.14.)

Kas Bence, Lőrik József és Bertalan Regina Frida (2017.): *A korai nyelvi-kommunikációs fejlettség új mérőeszköze, a MacArthur-Bates Kommunikatív Fejlődési Adattár 3. (KOFA3) alapjai és gyakorlati alkalmazási lehetőségei*, Logopédia II. évfolyam 1. szám 41. http://real.mtak.hu/72617/1/Logopedia_2017_1_u.pdf (Utolsó letöltés: 2019.12.22.)

Fejes József Balázs (2006): *Miért (nem) fontosak a hátrányos helyzetű tanulók?,* Új Pedagógiai Szemle 56. 7-8. sz. https://pdfs.semanticscholar.org/726e/be210a49fec8353d66cb284f1714d2140324.pdf (Utolsó letöltés: 2019.11.04.)

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200363.kor (Utolsó letöltés: 2019.12.22.)

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700031.tv (Utolsó letöltés: 2019.12.04.)

7. Mellékletek

Segédlet a KOFA-3 kérdőív kitöltéséhez *(1. számú melléklet)* 10
Tájékoztató óvodapedagógusok részére *(2. számú melléklet)* 11
Kérdőív a 3 évesek szűréséhez óvodapedagógusok részére 1. *(3. számú melléklet)* 12
Kérdőív a 3 évesek szűréséhez óvodapedagógusok részére 2. *(4. számú melléklet)* 13

1. számú melléklet

Segédlet a KOFA-3 kérdőív kitöltéséhez

1. Szókincs

„Az első feladatnál egy X-szel jelöljék meg azokat a szavakat, amiket a gyermekük mond! Kérjük Önöket, hogy valóban őszintén válaszoljanak, a gyermekük optimális szűrése érdekében.
Kérem, jelöljék X-szel, hogy gyermekük használ-e már mondatokat! Ha még nem használ, akkor a következő oldalt nem kell már kitölteni."

2. Mondatok

„A mondatoknál azt a mondatot jelölje meg a kettő közül, amelyet a gyermeke inkább használ. Ha mindkettőnél összetettebb mondatokat használ, akkor jelölje meg a második mondatot!"

3. Nyelvhasználat

„A nyelvhasználat feladatnál olvasom a kérdéseket, és kérem, jelöljék X-szel az igen, vagy a nem karikában a választ:

- Megérti-e gyermeke, mit jelent az „egy"?
- Mond-e a gyermeke „Mi" vagy „Hol" kezdetű, többszavas kérdéseket?
- Mond-e a gyermeke „Miért" vagy „Hogyan" kezdetű, többszavas kérdéseket?
- Szokott-e a gyermeke megmagyarázni dolgokat a „mert" szó használatával?
- Ha megkérdezné a gyermekét, „Mi az a ló?", tudná mondani, hogy „egy állat"?
- Megnevez-e a gyermeke egyszerű alakzatokat, mint „kör", „négyzet" vagy „háromszög"?
- Beszél-e a gyermeke lehetséges történésekről, pl.: „lehet, hogy leesik"?
- Előfordul-e, hogy a gyermeke megkérdezi, mit jelent egy bizonyos szó?
- Meg tudja-e a gyermeke mondani, hogy két, éppen nem látható dolog közül melyik nagyobb?
- Meg tudja-e mondani gyermeke, melyik a jobb és bal keze?
- Használ-e a gyermeke „leg" kezdetű szavakat, pl. „legnagyobb, legerősebb"?
- Tud-e felelni a gyermeke, ha megkérdezzük, „mit csinálsz, ha éhes vagy, ha fáradt vagy"?
- Szokott-e a gyermeke engedélyt kérni, pl.: „Ehetek még", vagy „Felmászhatok oda"?
- Szokott-e a gyermeke feltételesen kijelenteni valamit, pl.: „szívesen játszanék vele"?"

4. Példamondatok

„Kérem, írjanak a példamondatokhoz olyan hosszabb mondatokat, amelyeket a gyermeke mostanában mondott!"

5. Kis hibák

„Előfordul, hogy a gyermek ilyen kis nyelvi hibákat vét? Ha igen, akkor X-szel jelezze, hogy mely hibákat hallotta már gyermekétől!"

2. számú melléklet

Tájékoztató óvodapedagógusok részére

Tisztelt Óvodapedagógus Kolléga!

A hároméves gyermekek nyelvi fejlettségének szűrését 2017. 09. 1-től a 15/2013(II.26) EMMI rendelet kötelezővé teszi.
A szülők egy részétől nem kapjuk vissza azokat a kérdőíveket, amelyekből információt kaphatnánk gyermekük nyelvi fejlettségéről, ezért támaszkodni szeretnénk az óvodapedagógusokat segítő közreműködésére.
Kérem, az alábbi kérdőív kitöltésével segítse, hogy a gyermekek minél előbb megkaphassák a szenzitív időszak kihasználásával a logopédiai ellátás lehetőségét, megelőzve a másodlagos tünetek kialakulását.

……..,……..év……hó……nap

Köszönettel:

……...

logopédus

3. számú melléklet

Kérdőív a háromévesek szűréséhez óvodapedagógusok részére 1.

Gyermek neve: ……. születési ideje:……..……dátum: ..….....

Beszédhasználat fejlettsége:

1	0	Hangokra/zörejekre reagál-e? igen/nem …….……
1	0	A gyermek ad-e valamilyen hangot? igen/nem ……
1	0	Egy szavas közlés megjelenik-e beszédében? igen/nem
1	0	Egyszerű mondat megjelenik-e a beszédében? igen/nem
1	0	Toldalékok megjelennek-e a beszédében? igen/nem
1	0	Saját nevére reagál-e? igen/nem
1	0	Saját nevét megmondja-e? igen/nem

Óvodapedagógusokkal (felnőttekkel) :

1	0	Szemkontaktus történik-e? igen/nem ……
1	0	Kezdeményez-e kapcsolatot? igen/nem ……
1	0	gesztus/ hang /szókezdemény /szó/mondat …….……
1	0	Kezdeményezésre reagál-e? igen/nem
1	0	gesztus/ hang /szókezdemény /szó/mondat egyéb…..……
1	0	Verbális kommunikációt kezdeményez-e? igen/nem ……
1	0	Verbális kommunikációt fenntart-e? igen/nem ……..
1	0	Szociális szükségleteit jelzi-e? Milyen módon? ……
1	0	Instrukciókat megért / nem ért meg / részben megért / szituációfüggő
1	0	A gyermek háta mögül mondva a következő mondatra megfelelően reagál-e? – Hozd ide nekem a … játékot a polcról. igen/nem…….....

Kortárs kapcsolat:

1	0	Kezdeményez-e kapcsolatot? igen/nem ……
1	0	gesztus/ hang /szókezdemény /szó/mondat /egyéb…….……..
1	0	Kezdeményezésre reagál-e? igen/nem ……..……
1	0	gesztus/ hang /szókezdemény /szó/mondat /egyéb….……
1	0	Verbális kommunikációt kezdeményez-e? igen/nem ……
1	0	Verbális kommunikációt fenntart-e? igen/nem ……

Egyéb megjegyzés: (pl. érzelmek kifejezése):……..

Összpontszám: 23 [ ]

4. számú melléklet

Kérdőív a háromévesek szűréséhez óvodapedagógusok részére 2.

Gyermek neve: Anyja neve: Intézmény neve:	Születési idő: Kitöltés ideje:
1.Egyszerű képeket, tárgyakat megnevez. pl. pohár, cica **gyakran néha még nem**	*2.Két- három szóból összeállít mondatot:* **gyakran néha még nem**
3. Ha az előző kérdésre a válasz néha, vagy még nem, ebben az esetben sajátos, „ babanyelvi „ szavakat használ- e? pl. autó- tütü, madár- csipcsip **gyakran néha még nem**	*4.Két egymással összefüggő utasítást képes teljesíteni. pl. Fogd meg a könyvet és ülj le!* **gyakran néha még nem**
5.Néhány percig ül és képeskönyvet nézeget. (egyedül vagy felnőttel) **igen nem**	*6.Amikor kérdez, általában a következő kifejezést használja:* **Ez mi ez? Mi ez? Nem kérdez**
7.*Használja a ragokat és a birtok jeleket (esetleg hibásan). pl. tulipántot, tiem, cipője, lók* gyakran néha még nem	8.*Testrészeit megmutatja magán vagy babán.* ötnél többet ötnél kevesebbet nem mutat meg testrészt
9.Ha megkérdezik, képes több lehetőség közül választani. pl. Kakaót kérsz, vagy teát? igen nem nem tudom eldönteni	*10.Eldöntendő kérdésre jól válaszol. pl. Szeretnél rajzolni?* igen nem
11.Melléknevеket használ. pl.: nagy, hideg még nem néha gyakran	12.Tudja a saját nevét. teljes nevét keresztnevét becenevét
13.Figyel rá, ha megszólítják általában ritkán	14. Megnevezi a nemét. igen nem
15.Emlékezetből elmond egyszerű dalt vagy versikét. pl. Mókuska, Repülnek a madarak… nem felismerhető / jól felismerhető felismerhető részeket tartalmaz	16.Bonyolultabb összetett mondatokat is megért. pl. A nagy kocsit tedd az alsó kosárba. még nem /néha /gyakran / nem tudom eldönteni
17.Beszéde idegenek számára is érthető. nehezen érthető/ könnyen érthető / nem tudom eldönteni	18.Szabálykövetésre képes. játékok, óvodai élet: még nem/ néha/ gyakran/ nem tudom eldönteni
19.Szerepjátékot játszik. pl. én vagyok a boltos: még nem/néha/nem tudom eldönteni.	20.Az alábbiak közül mely kérdőszavakat használja? miért?/mikor? /milyen?/egyiket sem
21.Három- négy szavas szószerkezeteket használ. pl. Add ide a piros labdát. még nem/néha/gyakran/nem tudom eldönteni	22.Érti a helyre vonatkozó névutókat, toldalékokat. pl.: benne, kívül, tetején még nem/néha/gyakran/nem tudom eldönteni
23.Amikor önmagáról beszél, mely formát használja inkább? A baba kér almát. /Petike felveszi a cipőjét Kérek almát/Felveszem a cipőmet. Nem tudom eldönteni	23.Gyűjtőfogalom alapján megmutat tárgyakat. még nem/ néha/ gyakran

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE